

Микола КУЛІНІЧ,
Надзвичайний і Повноважний Посол України в Австралійському Союзі

УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА АВСТРАЛІЇ ЯК ЧИННИК ПОГЛИБЛЕННЯ ДВОСТОРОННІХ ВІДНОСИН

Про важливість використання потенціалу української громади за кордоном для просування національних інтересів України написано чимало.

У 2014 році наміри активніше залучати закордонних українців до лобювання державних ініціатив навіть дістали формального статусу, коли Уряд України та Світовий конгрес українців підписали меморандум про співпрацю.

Документ передбачав посилення взаємодії Української держави із закордонними українцями задля сприяння зовнішньополітичним пріоритетам країни, поширення у світі правдивої інформації про Україну, поглиблення її плідної та взаємовигідної співпраці з урядами держав перебування закордонних українців; надання гуманітарної допомоги постраждалим учасникам і учасницям Революції гідності й постраждалим од агресії Російської Федерації; сприяння розбудові громадянського суспільства в Україні та розвиткові громадського життя в діаспорі.

Підбиваючи нині проміжні (за результатами п'яти років) підсумки урядової взаємодії зі світовим українством, ми чітко бачимо переваги такого підходу. Водночас труднощі, які виникають протягом реалізування визначених у меморандумі пріоритетів, свідчать про недосконалість інструментарію та форм взаємодії між Українською державою та українцями за кордоном. Часто країна не готова діяти за своїми зобов'язаннями в частині підтримання й забезпечення діаспори ресурсами для виконання тих чи тих завдань, а з іншого боку, не всі закордонні громади можуть чи хочуть долучатися до реалізування пріоритетів Української держави.

У цьому контексті на особливу увагу заслуговує діяльність української громади Австралії – головна провідниця та захисниця українських інтересів у зазначеній державі. Аби бути до кінця чесними, треба

зауважити, що мультикультуралізм австралійського суспільства створює для національних громад дещо інші, сприятливіші умови діяльності й розвитку, однак навіть у найдоброзичливішому середовищі багатьом діаспорним громадам не вдається зберегти національну ідентичність, не кажучи вже про здатність сприяти захистові інтересів України в країні свого проживання.

То в чому ж особливість Австралії? Українська діаспора в цій державі – один із наймолодших осередків українських громад у світі.

Перші переселенці (кілька десятків українських родин) прибули до Австралії 1947 року у відповідь на потребу Уряду країни в робочій силі для розбудовування повоєнної інфраструктури. Масовий наплив українських мігрантів до цієї країни зафіксовано в 1948–1949 рр. Це була «перша хвиля» еміграції, яка отримала назву «політичної» (колишні «переміщені особи» та їхні нащадки). Значна частина цих переселенців переїхала з Німеччини – із так званих таборів переміщених осіб.

Наприкінці 1980-х – на початку 90-х років з України до Австралії емігрувала «друга хвиля» етнічних українців, цього разу здебільшого з економічних причин. У роки незалежності з України в Австралію також перебралася частина професійних кадрів у сфері ІТ, сільського господарства, точних наук.

Згідно з переписом населення 2016 р., кількість представників української громади в Австралії формально становить усього 4,7 тис. осіб. Водночас така кількість не є тотожною реальній, оскільки протягом цих соціологічних досліджень до числа австралійців українського походження зараховували лише осіб, місцем народження яких було зазначено Україну, а основною мовою спілкування – українську.

За даними Союзу українських організацій Австралії (СУОА) – громадської організації, яка координує діяльність більшості тамтешніх українських об'єднань і представляє австралійських українців у їхніх відносинах з Австралійською державою – українська громада Австралії налічує 38 тис. етнічних українців і посідає 35-те місце (0,18%) поміж етнічних груп, що мешкають на Зеленому континенті.

Незважаючи на «молодість» і невелику чисельність, українська громада Австралії – це організована й структурована спільнота різноманітних осередків, об'єднаних у потужну надбудову – Союз українських організацій Австралії.

Нині до складу СУОА належать 22 організації. Головними з них є: Українська громада штату Вікторія (Мельбурн); Об'єднання українських громад Нового Південного Вельсу (Сідней); Українська громада Південної Австралії (Аделаїда); Українська громада штату Квінсленд (Брізбен); Українська громада Західної Австралії (Перт); Українська громада Австралійської

столичної території (Канберра); Українська громада Тасманії (Гобарт); Спілка української молоді (СУМ); українська скаутська організація «Пласт»; Союз українок Австралії (Сідней); Наукове товариство ім. Т. Шевченка (Мельбурн); Українське вільне козацтво (Сідней); єпархія Української автокефальної православної церкви (Канберра); Українська греко-католицька єпархія святих Петра й Павла (Мельбурн).

Українці проживають у всіх штатах і територіях Австралії, однак місцями їх компактного поселення вважають штати Вікторія (міста Мельбурн, Джілонг, Ардір) і Новий Південний Вельс (Сідней, Нью-Касл, Воллонгонг). У чотирьох австралійських штатів із шести при українських громадах працюють вісім суботніх (недільних) шкіл: Нова українська школа (Сідней); Українська центральна школа ім. княгині Ольги (Сідней); Братська рідна школа ім. святого Андрія (Сідней); Українська братська школа ім. митрополита А. Шептицького (Мельбурн); Українська школа ім. Лесі Українки (Канберра); Українська школа ім. Лесі Українки в Нобл-Парку (Мельбурн); Українська школа ім. Тараса Шевченка та Івана Франка (Джілонг); Українська школа ім. Тараса Шевченка (Перт). Координує діяльність місцевих українських шкіл Українська центральна шкільна рада Австралії, яка своєю чергою належить до складу СУОА.

Крім того, в Австралії функціонує Центр україністики ім. М. Зерова при Університеті Монаша (Мельбурн) і Центр «Українська демократична ініціатива» в Сіднейському університеті.

Українська громада Австралії має два професійні танцювальні колективи – «Верховина» та «Легенда», які є постійними учасниками й переможцями численних мультикультурних фестивалів на території країни.

В Австралії видають два друковані двомовні видання: «Free thought / Вільна думка» (перша українська газета Австралії; виходить із 1949 р.) та «Church and life / Церква і життя» (виходить із 1960 р.).

Крім того, працюють три регіональні українські радіостанції «Radio 2000 Sydney», «Three ZZZ» (Мельбурн) та «Ukrainian Radio Brisbane». Є також українська новинна редакція на федеральному мультикультурному радіо «SBS», а в ефірі австралійської державної медіакорпорації «SBS» транслюють передачі UATV.

Усі ці активи належать громаді й працюють завдяки волонтерським зусиллям. Саме тому навіть мінімальне підтримання чи увага з боку Української держави (передусім посольства) має для цієї спільноти неабияке значення.

Зважаючи на це й беручи до уваги прецедент укладення Меморандуму про співпрацю між Кабінетом Міністрів України та Світовим конгресом українців, українська дипустанова в Австралії 2016 року уклала меморандум щодо співпраці Посольства України в Австралії із СУОА, який є складовою частиною СКУ.

Посол України в Австралії Микола Кулініч і президент СУОА Стефан Романів під час підписання Меморандуму про співпрацю між Посольством і СУОА

Mykola Kulinch, Ambassador of Ukraine to Australia, and Stefan Romaniv, AFUO President, during the signing of the Memorandum of Cooperation between the Embassy and AFUO

Документ уклали, опираючись на головні положення зазначеного вище меморандуму про співпрацю між Кабінетом Міністрів України й Світовим конгресом українців. Він має сприяти посиленню взаємодії між українською дипустановою та українською громадою Австралії з метою зміцнення й розбудовування діаспори, а також залучення потенціалу й можливостей австралійських українців для підтримання зовнішньополітичних ініціатив України, її позитивного іміджу, процесу реформ в Україні.

Той меморандум ні до чого не зобов'язує юридично, проте формалізує вже наявну співпрацю між нашим посольством і СУОА. Окрім меморандуму, було ухвалено детальний план спільних дій на найближчу перспективу, який постійно оновлюють. Програма дає сторонам змогу ефективно планувати основні заходи й розподіляти ресурси.

Завдяки злагодженому алгоритмові дій українська громада Австралії є основною партнеркою дипустанови в організуванні заходів, спрямованих на захист суверенітету й територіальної цілісності України, підтримання України з боку Уряду Австралії, підвищення позитивного іміджу України в тій державі.

Українська громада Австралії є активною учасницею та співорганізаторкою акцій на підтримання заходів із протидії російській агресії, окупації Криму, а також із покарання винуватців трагедії МН17, звільнення політичних в'язнів, визнання Голодомору, більшості державних і національних свят.

Українці Австралії надзвичайно активно протистоять російській пропаганді й дезінформації в державі, завзято проводять культурно-іміджеві заходи задля розбудови міжособистісних і міжкультурних контактів між країнами.

Посольство постійно залучає організації-члени СУОА до заходів у межах урядової бюджетної програми 1401110 «Фінансова підтримка забезпечення міжнародного позитивного іміджу України, забезпечення діяльності Українського інституту, заходи щодо підтримки зв'язків з українцями, які проживають за межами України», а СУОА, відповідно, виступає співорганізатором і фінансовим спонсором низки іміджевих заходів дипустанови.

Наприклад, саме завдяки взаємодії нашого посольства з українською громадою в Австралії започатковано проведення щорічного Дня вишиванки, Фестивалю українського кіно, масштабних заходів до Дня Незалежності України чи на вшанування жертв Голодомору.

Для кращого розуміння тонкощів проведення таких заходів слід навести приклад щорічного (з 2018 року) Фестивалю українського етнодизайну в Австралії, званого як День вишиванки.

Учасники та гості фестивалю Українського етнодизайну (День вишиванки) у Національній галереї Австралії

Participants and guests of the Ukrainian Ethnic Design Festival (Vyshyvanka Day) at the National Gallery of Australia

У Посольстві України в Австралії вже давно плекали ідею продемонструвати красу українських вишиванок із різних регіонів нашої Батьківщини. Адже на кожному святі, яке українське Посольство проводило в співпраці з громадою, завжди можна було побачити елементи національного вбрання, проте фешн-шоу українських вишиванок як окремої події досі не влаштовували. Причин для цього була ціла низка: неймовірний автентичний український одяг, який зберегли українці Австралії, перебуває, здебільшого, у приватних колекціях по різних куточках континенту; деякі національні костюми, хоч і надзвичайно гарні, не вдалося вберегти від плину часу, і нині вони дуже тендітні, деякі ж мають завелику особисту цінність для окремих родин тощо. Не кажучи вже про те, що, навіть зібравши всі ці вишивані скарби до купи, щоби їх презентувати на належному рівні, ми потребували чималих організаційних і фінансових ресурсів, зокрема й режисерської та дизайнерської роботи.

Завдяки ефективному плануванню й увазі до чутливих для громади моментів завдяки спільним зусиллям Спілки українських жінок Австра-

лії та Посольства України в Австралії зазначений проект уже кілька років успішно реалізують у Національній галереї Австралії. Надалі такі фестивалі планують улаштовувати в різних австралійських штатах.

З огляду на те що Австралія – мультикультурна країна, заходи за участю чи за підтримання австралійського українства традиційно мають значно більші ефект і розголос.

Однією з найгучніших подій, які 2018 року зворухнули українську Австралію, стала участь української команди й офіційної делегації України в «Іграх нескорених» у Сіднеї. Міжнародні змагання в Сіднеї стали другими «Іграми нескорених», у яких брала участь команда з України. Окрім національної команди ветеранів, їхніх родин, друзів і тренерів, до Австралії прибула потужна офіційна делегація на чолі з віцепрем'єр-міністеркою України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Іванною Климпуш-Цинцадзе, міністрами оборони й внутрішніх справ, іншими посадовцями.

Аби як слід забезпечити представлення України в «Іграх нескорених» на Зеленому континенті, Українська держава від імені свого посольства в Канберрі звернулася по допомогу до австралійських українців. І вони відгукнулися, як колись під час Олімпіади 2000 року в Сіднеї, як багато разів по тому й до того, коли йшлося про інтереси України.

Силами українців Австралії було створено Громадський координаційний комітет СУОА з допомогою української команди на «Іграх нескорених», який став центром зв'язку між українськими спортсменами й австралійськими організаторами; більш як десяток діаспорян увійшли в команду невідкладної помочі, що забезпечувала логістику й реалізування офіційних програм посадовців. Численні волонтери висвітлювали події, готували національні презентації та виступи, уболівали за команду, офірували свій час, здоров'я та фінанси на формування позитивного іміджу України під час події.

Зрештою все це посприяло надзвичайно успішному виступові нашої команди, яка за співвідношенням кількості учасників і нагород мала найвищий показник і посіла п'яте місце в командному заліку.

«Ігри нескорених» у Сіднеї стали прикладом утілення справді масштабного міжнародного соціального проекту закордонної української громади й Української держави.

Головним позитивом взаємодії австралійського українства з представниками української команди й посадовців стало усвідомлення того, що Україна змінюється, що люди, які ризикують за неї своїм життям, повертаються з фронту героями, що збереження українства за кордоном, навіть у далекій Австралії, є вкрай необхідним для «зміцнення України в Україні».

Проект «Ігри нескорених» було продовжено й після завершення офіційних заходів. Українці Австралії створили благодійний фонд «Ukraine Crisis Appeal» під егідою СУОА. Упродовж 2019–2020 рр. у співпраці з благодійною організацією «Карітас України» та Міністерством у справах ветеранів України коштами цього фонду (загальна сума 125 тис. австрал. дол.) утілено 18 гуманітарних проєктів із допомоги українським ветеранам, котрі постраждали внаслідок досі активного збройного конфлікту на Сході України.

Цього року на підтримання програми МЗС України «Захист» СУОА створив Спеціальну групу з питань пандемії COVID-19 (AFUO COVID-19 Coronavirus National Community Task Force), що сприяла й допомогла в поверненні додому громадянам України, які залишилися в Австралії, і функціонуванню українських громад в умовах обмежень, які спричинила пандемія.

Своєю чергою, під егідою дружини Посла України в Австралії та з метою підтримання єдності й національного духу українців Зеленого континенту, які через карантинні обмеження були позбавлені не лише можливості зібратися для відзначення Дня Незалежності України, а подекуди (штат Вікторія) навіть не мали права залишати власні домівки через спалах коронавірусу, започатковано й надзвичайно успішно реалізовано проєкт «Мистецтво карантину» («The Art of Lockdown. A Visual Virtual Exhibition Event»). У межах цього проєкту понад пів тисячі учасників представили свої творчі роботи (вишивка, картини, дизайн, фотографії), які вони вготували під час ізоляції.

Оскільки українці Австралії є австралійськими громадянами й виборцями, вони завжди активно долучаються до взаємодії та просування інтересів України через членів парламентської групи дружби з Україною у Федеральному парламенті Австралії.

Не можна оминати увагою й економічну дипломатію. Саме під патронатом СУОА наразі діє українсько-австралійська торгово-промислова палата на громадських засадах, що, як очікують, згодом переросте в повноцінну бізнес-раду (Business council).

Усі ці численні проєкти є результатом постійної взаємодії Української держави – через Посольство України в Австралії – із тамтешньою українською громадою.

Отож чесна, відверта, продумана, добре спланована й навіть трішки формалізована (без утручання в царину відповідальності одне одного) взаємодія посольства та громади може стати запорукою численних успішних проєктів. Приклад Австралії якнайкраще це ілюструє.